СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА МІНЕРАЛЬНОЇ СИРОВИНИ»

Ступінь освіти	бакалавр
Освітня програма	Геологія
Тривалість викладання	9 та 10 чверті
Заняття:	Осінній семестр
лекції:	2 години
практичні заняття:	2 години
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає Геології та розвідки родовищ корисних копалин

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=3461

Інформація про викладачів:

Викладач (лекції):
Савчук В'ячеслав Степанович
Професор кафедри, док. геологічних наук.
Персональна сторінка:
https://gppkk.nmu.org.ua/ua/kadrovy_sklad/geol105.php

E-mail:
savchuk.v.s@nmu.one

Викладач (практичні):
Хоменко Наталія Вікторівна
старший викладач
Персональна сторінка:

https://gppkk.nmu.org.ua/ua/kadrovy_sklad/geol114.php
E-mail:
khomenko.n.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Предметом дисципліни «Економіка мінеральної сировини» є вивчення: різновидів товарних продуктів мінеральної сировини їх місця у світовому господарстві, основ раціонального використання мінеральних ресурсів та охорони надр в Україні.

Функціонування світової економіки неможливо без використання природних ресурсів. У загальному балансі споживаних у сучасних умовах природних ресурсів частка мінеральних ресурсів складає приблизно 80%.

Розподіл мінерально-ресурсного потенціалу по планеті є вкрай нерівномірним, а потреби в мінеральній сировині, що становить основну базу до виробництва промислової продукції, щорічно зростають.

З метою прогнозу споживання мінеральної сировини в рамках курсу розглянуті особливості вивчення та освоєння мінерально-ресурсного потенціалу країн світу, умови формування мінеральних ресурсів, наведено опис основних груп мінеральної сировини, проблеми її ефективного використання та охорони довкілля в гірничовидобувних регіонах

Курс лекцій з дисципліни «Економіка мінеральної сировини» спрямований на формування знань щодо застосування сучасних методик ретроспективного аналізу та прогнозів використання та відтворення мінерально-сировинної бази.

2. Мета та завдання курсу

Мета вивчення дисципліни – полягає в засвоєнні студентами теоретичних проблем та загальних закономірностей функціонування мінерально-сировинної бази як однієї з матеріальних основ суспільного виробництва, усвідомленні методів та форм впливу на підвищення економічної ефективності використання сировинної бази.

Завдання курсу:

- ознайомити здобувачів вищої освіти зі стратегією розвитку мінерально-сировинної бази державного фонду надр;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з економічними аспектами розвитку мінерально-сировинної бази України;
- сформувати у здобувачів вищої освіти уявлення про сучасні методи досліджень економіки мінеральної сировини та методологічні особливості досліджень;
- сформувати у здобувачів вищої освіти навички визначення основних показників економічної ефективності геологорозвідувальних робіт;
- навчити здобувачів вищої освіти проводити аналіз динаміки споживання мінеральної сировини;
- сформувати у здобувачів вищої освіти цілісну картину про раціональне використання мінеральної сировини;
- навчити здобувачів вищої освіти прогнозувати використання та відтворення мінерально-сировинної бази;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з геоекологічними проблемами мінерально-сировинного комплексу та шляхами їх вирішення.

3. Результати навчання

В результаті вивчення курсу студенти будуть:

- знати економічну класифікацію корисних копалин, розуміти особливості розвитку мінерально-сировинного комплексу;
- розуміти і вміти використовувати основні поняття і терміни економічної геології;
- знати основні методи досліджень економіки мінеральної сировини та методологічні особливості досліджень;

- аналізувати та оцінювати стан мінерально-сировинної бази галузей промисловості, територіально-промислових комплексів, регіонів, держав, світу;
- трактувати сучасний стан мінерально-сировинної бази України;
- оцінювати перспективи розвитку мінерально-сировинної бази України.

4. Структура курсу

Лекції

1 Поняття та терміни, пов'язані з вивченням мінерально-сировинної бази. Класифікації мінерально-сировинних ресурсів. Особливості розвитку мінерально-сировинного комплексу у в умовах глобалізації світового ринку

2. Методи досліджень економіки мінеральної сировини. Підходи до вивчення мінерально-сировинних ресурсів. Методологічні особливості досліджень.

3. Закономірності та тенденції розвитку мінерально-сировинної бази. Відтворення мінерально-сировинної бази. Умови функціонування системи розширеного відтворення мінерально-сировинної бази. Погіршення природних умов відтворення та науковий прогрес.

4 Аналіз та оцінка мінерально-сировинної бази. Аналіз та оцінка стану мінерально-сировинної бази. Періодичність проведення аналізу та оцінки мінерально-сировинної бази. Показники, які вивчаються при аналізі мінерально-сировинної бази.

5 Аналіз та оцінка економічної ефективності геологорозвідувальних робіт. Основні показники економічної ефективності геологорозвідувальних робіт.

6. Економіка різних видів мінеральної сировини. Економіка металічної мінеральної сировини.

7. Економіка неметалічної мінеральної сировини.

8. Економіка топливно-енергетичної сировини.

9. Сучасний стан мінерально-сировинного комплексу України.

Ресурси мінерально-сировинного комплексу України. Умови формування мінерально-сировинних ресурсів України. Географія природно-ресурсного потенціалу України.

10. Перспективи розвитку мінерально-сировинної бази України. Раціональне використання мінеральної сировини. Оптимізація використання мінерально-сировинних ресурсів та гірничопромислових відходів. Економічні аспекти розвитку мінерально-сировинної бази України.

11 Геоекологічні проблеми мінерально-сировинного комплексу. Геоекологічні проблеми мінерально-сировинного комплексу та шляхи їх вирішення. Геоекологічні проблеми в основних гірничопромислових районах України.

Практичні заняття

ЕМС-1	Аналіз динаміки світового виробництва основних видів ресурсів
ЕМС -2	Аналіз динаміки споживання мінеральної сировини

ЕМС -3	Аналіз динаміки розвитку (відтворення) мінерально-сировинної бази
ЕМС -4	Ретроспективний аналіз мінерально-сировинної бази
ЕМС -5	Прогнози використання та відтворення мінерально-сировинної бази.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

№ роботи (шифр)	Назва роботи	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, що застосовуються при проведенні роботи
ЕМС-1	Методи кількісної оцінки об'єктів із прогнозними і перспективними ресурсами.	Комп'ютер, пакет MS Office (ліцензійна версія)
ЕМС -2	Методи вартісної оцінки об'єктів із прогнозними і перспективними ресурсами.	Комп'ютер, пакет MS Office (ліцензійна версія)
ЕМС -3	Оконтурювання, оцінка та підрахунок запасів вугільного пласта на одному з родовищ Донецького басейну.	Комп'ютер, пакет MS Office (ліцензійна версія)
ЕМС -4	Підрахунок запасів будівельної сировини при виконанні попередньої геолого-економічної оцінки (ГЕО-2, ГЕО-3).	Комп'ютер, пакет MS Office (ліцензійна версія)
ЕМС -5	Оцінка запасів вапняків у Херсонській області за категоріями та блоками відповідно густоти їх геологічного вивчення.	Комп'ютер, пакет MS Office (ліцензійна версія)

На лекційних та практичних заняттях обов'язково мати з собою ґаджети зі стільниковим Інтернетом. Теоретичний матеріал викладається у вигляді лекцій з застосуванням мультимедійних пристроїв для показу фотоматеріалів, що ілюструють відповідну тему.

Активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно

0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного опитування та самостійної роботи складатиме не менше **60 балів**.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		**Разом**
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні	
50	50	30	**100**

Практичні роботи приймаються за фактично виконаними завданнями (складені звіти).

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі контрольної роботи за темою, яка містить 5 відкритих питань.

Підвищити підсумкову оцінку можна виконанням реферату (тема за вибором слухача у рамках дисципліни).

6.3. Критерії оцінювання теоретичної підсумкової роботи

Відкриті питання – 1 правильна відповідь оцінюється в 5 балів, причому:

5 балів – відповідність еталону, наведення прикладів з додаткової літератури;

4 бали – відповідність еталону, правильна мова викладення матеріалу;

3 бали – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії;

2 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

1 бал – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст.

0 балів – відповідь відсутня.

Виконана теоретична підсумкова робота відсилається на електронну пошту викладача до вказаного строку, за роботу що вислана несвоєчасно кількість балів відповідно знижується.

6.4. Критерії оцінювання практичної роботи

Лабораторні роботи приймаються за фактично виконаними завданнями. При оцінці виконання робіт враховується їх складність і об’єм, тому різні роботи мають різну максимальну оцінку. Звіти з практичних робіт відсилаються на електронну пошту викладача, не пізніше, як за тиждень до підсумкового контролю.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2.Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту (student.i.p.@nmu.one).

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Економіка мінеральної сировини» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. Рекомендовані джерела інформації

Базова література:

1. Економіка мінеральної сировини: Навч. посібник/ Ю.М.Нагорний, Н.С.Полякова, В.Ф.Приходченко. – Дніпропетровськ: Національна гірнича академія України, 2002. – 124 с.

2. Коржнєв М.М., Михайлов В.А., Міщенко В.С. Основи економічної геології: Навч. посібн. - К.: "Логос", 2006. - 275 с.

3. Рудько Г.І., Курило М.М., Радованов С.В. Геолого-економічна оцінка родовищ корисних копалин. – К.: АДЕФ-Україна, 2011. – 384 с.

Допоміжна література:

1. Гавриленко ІМ,, Куліш Е.А., Зарицький А.І., Міщенко В.С. Мінеральні ресурси України. Сучасні проблеми та фактори розвитку мінерально-сировинного комплексу України. К.: Вид-во ГОСКОМГЕОЛОГІІ України, 1993. - 122 с.

2. Географія мінеральних ресурсів України : монографія / Мирослав Сивий, Ігор Паранько, Євген Іванов. — Львів: Простір М, 2013. — 684 с.

3. Журнали: Мінеральні ресурси України. Київ, Держкомгеологія, 1994-1998 рр.

4. КОДЕКС УКРАЇНИ — Про надра // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 36. – 340 с.

5. Концепція нарощування мінерально-сировинної бази як основи стабілізації економіки України на період до 2010 року // Мінеральні ресурси України. – 2000. – № 1. – С. 4-9.

6. Малюк Б.І., Бобров О.Б., Красножон М.Д. Надрокористування у країнах Європи і Америки. – Київ: Географіка, 2003. – 207 с.

7. Методичні рекомендації з оцінки перспективних та прогнозних ресурсів твердих корисних копалин//А.П. Василенко, Г.Д. Лепігов. - К.: УкрДГРІ, 2008. - 133 с.

8. Михайлов В.А. Тенденції та перспективи світової золотовидобувної промисловості // Стратегічна панорама. – 2000. – № 1-2. – С. 114-128.

9. Міщенко В.С. Економічний механізм надрокористування в Україні // Економіка України. – 2001. – № 10. – С. 32-37

10. Міщенко В.С. Економічні пріоритети розвитку та освоєння мінерально-сировинної бази в Україні (рідкісні, рідкісноземельні та кольорові метали). – Київ: РПВС України, 2003. – 40 с

Інформаційні ресурси:

- Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / URL: http://www.nbuv.gov.ua/
- Державна служба геології та надр України / URL: http://www.geo.gov.ua
- Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази україни на період до 2030 року / URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3268-17#n14